

Становище

за дисертационния труд на

докторант

Емил Борисов Петров

на тема

**УПРАВЛЕНИЕ НА ТРАНСПОРТНАТА ДОСТЪПНОСТ ДО
ТУРИСТИЧЕСКИТЕ ОБЕКТИ В ЦЕНТРАЛНАТА ГРАДСКА
ЧАСТ НА СОФИЯ**

**Катедра „География на туризма“, Геолого-географски факултет,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“**

Научен ръководител: доц. д-р Мариана Асенова

Изготвил становището: доц. д-р Мария Станкова

Становището е изготвено в съответствие със заповед РД 38-340/23.07.2020 г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за утвърждаване на научно жури.

По процедурата е предоставен комплект материали на електронен носител, съдържащ дисертация, автореферат – на български и английски език, автобиография, публикации, дипломи за завършени образователни степени, декларация за авторство и справка за изпълнение на минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, в съответствие със Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото приложение.

1. Кратки биографични данни за докторанта

Емил Борисов Петров е роден през 1975 г. Завършил е средното си образование в Гимназия с разширено изучаване на английски език 29-то СОУ „Димитър Хоматиан“ в периода 1989-1993 г. Висше образование придобива през 1998 г. в СУ „Св. Климент Охридски“, Геолого – географски факултет по специалност География, Екология, ГИС. През годините от 2006 г. до 2016 г. е повишавал своята квалификация като се е обучавал в: Американския университет, гр. Благоевград, в CISCO академия като сертифициран асистент към CISCO по мрежови технологии; Химико-технологичния и металургичен университет, гр. София, като магистър по информационни технологии, УНСС, гр. София, като магистър по интелигентни транспортни системи. Владее английски и руски език.

Емил Петров има богата професионална биография. Към момента заема поста Директор на дирекция „Информационно и комуникационно обслужване“ към

Министерство на земеделието, храните и горите. В предходни периоди е работил към "Център за градска мобилност" ЕАД, дирекция "Паркиране и мобилност", „Гумед“ ООД – гр. София, Туристическа агенция „Бохемия“ ЕООД, „Национален център за териториално развитие“ ЕАД – гр. София, СУ „Св. Климент Охридски“ към Геолого – географския факултет. Прави впечатление, че основните дейности и отговорности на заеманите от него длъжности по своята същност са свързани с поддръжка на компютърни системи, техника и компютърна мрежа, разработка и осигуряване на електронни услуги за гражданите и бизнеса, разработка на механизми за контрол и управление на оперативни дейности. Е. Петров е изпълнявал различни проекти и поръчки като външен експерт.

На базата на запознаването ми с автобиография на Емил Петров, стигам до заключението, че той има **необходимите знания и компетентности** във връзка с проблемите, по които е разработен дисертационния труд. Проведеното от него изследване е популяризирано в отделни аспекти, посредством реализирани 3 самостоятелни научни публикации в международен научен форум и колективни трудове в страната. По процедурата е представен автореферат в обем от 39 страници. В общ план той отговаря на изискванията за оформление и отразява коректно основните акценти в дисертационния труд и неговите приноси.

2. Актуалност и структура на дисертационния труд

Дисертационният труд е разработен в общ обем от обем от 303 страници компютърно набран текст. Основната част е с обем от 245 страници. Приложенията са общо 41 броя. Използваната литература включва 201 източника, от които 100 на кирилица и 101 на латиница. Илюстративните материали са общо 18 таблици и 82 фигури. Цитирането като цяло е коректно.

В структурно отношение работата се състои от увод, четири глави и заключение, които са логично структурирани и отговарят на развитата от докторант Петров рамка за изследване, в която са заложили теоретични, методологически и приложни аспекти във връзка с въпросите на управлението на транспортната достъпност до туристическите обекти, разположени в централна градска част на примера на избраната от него туристическа дестинация София.

Всъщност, насочеността на дисертационния труд към въпросите за организацията на достъпността и движението на туристи в София е от особен интерес. И както кандидатът правилно отбелязва, това се дължи преди всичко на факта, че като столица, София е града очертал се като най-голям притегателен център в страната за туристи, особено чуждестранни такива. По начина, по който е формулирана, темата е **актуална** за българската туристическа практика, като в частност има своята приложна значимост по отношение на организацията, функционирането и управлението на градските туристически дестинации в страната.

Емил Петров изследва транспортната достъпност до туристическите обекти в централната градска част на София, като констатира, че решенията, които се вземат за развитие на туризма в изследваната територия не отчитат и не предлагат задоволителни механизми за подобрения що се отнася до посетителите-туристи и туроператорите – разработващи туристически пакети. Като резултат от своята работа по анализ на

елементите на транспортната инфраструктура, имащи отношение към достъпността и нейното осигуряване и развитие, Е. Петров предлага концепция за развитието ѝ, съобразена с нуждите от мобилност на населението, с повишената посещаемост на дестинацията и необходимостта от осигуряване на устойчивост в развитието ѝ.

Предмет на изследване в труда е транспортната достъпност до туристическите обекти в централната градска част на гр. София. При отчитане на възможностите за достигане до тях, спиране, престой и паркиране на различни превозни средства в непосредствена близост, както и на прилежащата им инфраструктура. Обект на изследване е исторически обособената централна градска част на София и попадащите в нея елементи на инфраструктурата, обуславящи възможностите за придвижване до антропогенните туристически обекти за отделните целеви групи туристи пеша, с велосипед, както и с използване на моторни превозни средства. В съответствие на предмета и обекта са изведени основната цел и осигуряващите я задачи. Изследователската теза е дефинирана с оглед на възможността град София да се утвърди като целогодишна туристическа дестинация, както и като удобен град за живеене, като за целта се приемат целенасочени действия за постигане на улеснен и удобен достъп до туристическите атракции в централната градска част. Декомпозирана е в 6 микро тези. По отношение на тях приемам, че в общ план отразяват спецификата на изследване, при все че считам, че труда би спечелил от по-голяма конкретика на формулировката.

Предложената методологическата рамка от Е. Петров съответства на спецификата на изследване, като включва както количествени, така и качествени методи, а именно: наблюдение, сравнение, анализ, синтез, инвентаризация, систематизация, класификация, оценка, критичен анализ на нормативни, планови и ведомствени документи, математико-статистически методи (вкл. SPSS), социологически методи; пространствен анализ и визуализация в ГИС, SWOT анализ.

Авторската концепция в отделните части на дисертацията очертава теоретико-методологическите основи на изследването, състоянието и проблемите на транспортната достъпност в централната градска част на София, проведените собствени проучвания и предложението за концепция за развитие на транспортната достъпност в избраната дестинация.

Глава първа на дисертационния труд е посветена на изясняване на понятието – терминологичен апарат, както и разглежда мястото на транспорта и транспортната достъпност в системата на туризма. Очертани са теоретико – методологическите основи на изследването и информационното му осигуряване, както и е направен преглед на съществуващите проучвания за състоянието и управлението на туризма в гр. София, разглеждана като туристическа дестинация. Конкретизирани са видовете посетители и промените в типологията и начина им на пътуване. Отделено е внимание на значението на рекреационно-туристическите ресурси като локализационни фактори на туризма, както и на други фактори, оказващи влияние върху достъпността. Предложен е анализ на текущото състояние на туризма в изследваната територия и на стратегическата рамка за развитието на туризма и транспорта в нея. Дефинирана е теоретичната рамка на концепцията за развитие на транспортната инфраструктура и достъпност за дестинация София и са очертани ограниченията пред изследването.

Глава втора е по-конкретно ориентирана към представяне на състоянието и проблемите на транспортната достъпност в централната градска част на София. Авторът обръща специално внимание на липсата на утвърдени методики за провеждане на подобен род проучвания при изучаване на пространственото и градоустройствено развитие на пътно – шосейната мрежа, демографията и свързаните с тях проблеми. Навлизайки в детайлите на изследването, трябва да се упомене, че то е осъществено в 8 главни аспекта, а именно: по отношение на основните входни транспортни потоци към дестинация за установяване на придвижването на туристите след навлизането им в градския център, основни обекти на посещение, идентифицирани на база на онлайн информация, основни туристически оператори и мотиви за посещението; по отношение на пространствената организация на градската среда във връзка с транспорта и достъпността; по отношение на масовият градски обществен транспорт на София, като основен вид транспорт, използван за придвижване на туристите в централната градска част; по отношение на организацията на паркиране; по отношение на велосипедното движение; по отношение на пешеходното движение; по отношение на информационната осигуреност, разгледана не само като комуникационна мрежа, част от основната инфраструктура на интегралните съобщителни услуги, но и като инструмент за промотиране на дестинацията; по отношение на възможностите за придвижване на лицата в неравностойно положение.

Глава трета запознава с резултатите от предишни проучвания за София в контекста на транспортната достъпност и представя анализ върху проведените от кандидата проучвания. Те са общо две: анкетно проучване за набиране на първична информация и полуструктурирано интервю с представители на общинската власт и на неправителствените организации, имащи отношение към предмета и обекта на изследване. Авторът обобщава по този начин характеристиките на туристическото търсене и поведение на посетителите в дестинация София и на отношението на различните заинтересовани страни към развитието на транспортната достъпност и инфраструктура. Анкетното проучване е насочено основно към чуждестранни посетители, но е отразява и мнението на български такива. Полуструктурираното интервю е проведено с представители на общински структури и неправителствени организации в София, заинтересовани от управлението на транспорта и движението и откроява съществуващите проблеми и предизвикателства в тази връзка. Направен е и преглед на добри практики за осигуряване на достъпност от развити в туристическо отношение европейски столици.

В четвърта глава, стъпвайки на прегледа на получените резултати при проучванията и разгледаните добри практики, се предлага концепцията за развитие и управление на транспортната достъпност в градска дестинация София, насочена основно към стимулиране на устойчивите начини на придвижване и ограничаване на ползването на автомобили. Осигурена е със SWOT анализ на дестинация София в контекста на транспортната достъпност и включва конкретни решения: за ограничаване на достъпа с личен автомобил в ЦГЧ, за повишаване на обхвата на паркинг услугите вкл. и на начините за заплащане, за развитие на услугата Паркирай и Пътувай (Park&Ride), за подобряване и популяризиране на обществения транспорт, за интеграция на таксите и услугите на обществения транспорт, решения за създаване на система за управление на туристически автобуси, за реорганизация и подобряване на пътната мрежа за колоездене и използване на пешеходни пътеки и маршрути, за въвеждане на интелигентни

транспортни системи, за разработване на туристически информационни системи, за създаване на електронни системи за резервация и плащане.

В заключението, кандидатът представя своите обобщения и изводи във връзка с изследваните проблеми пред управлението на транспортната достъпност до туристическите обекти в централната градска част на гр. София. Основният акцент, който подчертава е, че за да е адаптивна и гъвкава, София се нуждае от нов модел на градска мобилност, базиран на устойчиви форми на транспорт и отворен към технологичните иновации. Ефективността му, според кандидата, може да се осигури чрез интегриран подход, който съчетава туризма, транспорта и градското планиране и включва местни публични и частни оператори, както и всички други организации и посредници, които допринасят за развитието на дестинацията и съдействат за туристическата мобилност.

Имайки предвид констатациите до тук, приемам, че като структура и съдържание, дисертационният труд следва установения модел на теоретико-методологична конструкция с обосновка на обекта и предмета на изследване, целта и произтичащите от нейното детайлизиране задачи. Считаю също, че са съобразени спецификите на тематичната насоченост на труда и са спазени основните етапи при извършване на научноизследователска работа.

Приноси: Дисертационният труд прави впечатление с актуалността на разглежданата проблематика, както и има категорично доказан принос в изведените предложения за подобряване управлението на транспортната достъпност до туристическите обекти в централната градска част на гр. София. В тази връзка, ще открия и други два приносни момента, които според мен, имат важно значение. По-конкретно става въпрос за разработената от кандидата целева концепция за развитие на транспортната достъпност на територията на централната градска част на София, съобразена с потребностите на всички целеви групи, включително и на лицата в неравностойно положение. Също така, приемам и виждането му, че концепцията може да бъде адаптирана и към други, сходни на изследваната, туристически дестинации.

Препоръки към докторанта: Към Емил Петров ще отправя три препоръки. Те са от техническо естество и целят преди всичко да провокират вниманието му в посока на бъдещата му работа и не намаляват положителната ми оценка за постигнатите от него изследователски резултати.

Първата ми препоръка се отнася до използваните илюстративни материали. На места се открива не пълно обозначаване на източниците под ползваните такива. *Втората* препоръка се отнася до отделни формулировки, по отношение на които се установяват неточности. В уводната част докторантът извежда изследователска теза, а в заключението говори за хипотеза. На *трето място*, препоръчвам на Е. Петров да визуализира в по-голяма степен и да популяризира в по-широк план труда си, тъй като проблематиката му е от интерес за широк кръг специалисти.

Заключение: Представеният за рецензиране дисертационен труд, отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав на Република България и на Правилника за прилагането му, както и на допълнителните изисквания на Правилника на СУ. Представява завършен изследователски труд, в който се съдържат научно-приложни приноси по актуална и важна за развитието на туризма в България тема,

каквато е тази за градските туристически дестинации и въпросите на осигуряването и управлението на транспортен достъп до туристическите обекти, разположени в централна градска част.

Като имам пред вид, че дисертацията е самостоятелно дело на докторанта, както и обстоятелството, че кандидата притежава качества, опит и компетентности за провеждане на самостоятелни научни изследвания и изпълнява минималните национални изисквания за придобиване на ОНС „доктор“, предлагам на Уважаемите членове на Научното жури да гласуват положително и да вземат решение, с което да се присъди на Емил Борисов Петров образователната и научната степен ДОКТОР в ПН 4.4 Науки за земята. География на рекреацията и туризма.

08.09.2020 г.

Изготвил становището:

доц. д-р Мария Станкова